

Transcript podcast *De Grote Beloftes*
Aflevering: Uschi Cop en Steff Geelen

Voice-over: Dit is een podcast van Wintertuin.

Voice-over #2: Op 10 november 2023 presenteerden Wintertuinmakers Uschi Cop en Steff Geelen hun chapbooks als onderdeel van Nieuwe Types, de industriedag voor literair makers en professionals. Uschi schreef de verhalenbundel *Zwaktebod* over mensen die vastzitten tussen het narratief dat ze wordt opgedrongen en een toekomst waarin ze zelf de pen vasthouden. In *De splitsingen* ontvouwt Steff werelden die op de onze lijken, maar waarin magische metamorfoses de levens van de personages – soms letterlijk – op hun kop zetten. In deze aflevering van *De Grote Beloftes* gaan zij met elkaar in gesprek over hun chapbooks en hoe zij het maakproces hebben ervaren.

Steff: Hé Uschi, hoe gaat het?

Uschi: Hallo, Steff. Ja, alles goed. Met jou?

Steff: Jij hebt je boek ontvangen, vorige week vrijdag, denk ik. Net als mij.

Uschi: Zaterdag.

Steff: Oh, zaterdag.

Uschi: Ja, ja.

Steff: En hoe was dat?

Uschi: Raar. (lacht) Vreemd, maar leuk. Uhm... ja, heel leuk, eigenlijk. Maar toch ook een heel bevreemdend gevoel ofzo. Toch anders dan ik weer had verwacht, maar ja, wel ook heel leuk. Heel spannend. Heel echt. En echtheid is soms wel bevreemdend, denk ik (lacht).

Steff: Ja, ik snap het, ik snap het. Het is zeg maar...

Uschi: En bij jou? Want ik zag dat de doos was gekomen bij jou thuis echt.

Steff: Ja, ik was heel... Ik hoorde de bel en ik dacht: ik moet wel echt thuis zijn als die boeken aankomen, want ze mogen niet natregenen en stel nou- ik woon in een gebouw waar alle pakketjes beneden worden gezet, en ik maakte me dus heel erg druk dat dan iemand anders die weg zou pakken ofzo (lachje). Ik heb nog nooit zo'n object gehad, zeg maar, waar je zo hard aan gewerkt hebt. Dus het is misschien niet waardevol in de materiële zin van het woord, maar ja.. ik vond het wel heel bijzonder en ik vond ze ook echt heel heel mooi, dus ik ben... ik ben blij.

Uschi: Super. Ik ben ook direct beginnen zo papiertjes te plakken en met bic erin en ezelsoren maken...

Steff: Nee, echt?

Uschi: Ja, ja, ja.

Steff: Oh, ik echt tegenovergestelde.

Uschi: Maar ja, eentje hè. Ik bedoel, de rest ga ik ook echt veilig bewaren, maar ik, ja... ik heb altijd uitgekeken naar zo'n auteursexemplaar, zo'n geleefd auteursexemplaar. Dus ik ben direct begonnen zo voor mijn performance ook wel. Dus ja, leuk, hè (lacht). Super.

Steff: Dus je hebt jezelf gelezen als een andere schrijver eigenlijk. Dat je bent gaan onderstrepen en ezelsoren maken.

Uschi: Ja, ja... Ik heb het niet helemaal gelezen, maar gewoon een paar dingen voorlezen voor de performance, dus dan moest ik die gaan zoeken, dus dan ben ik wel- ja, ik heb eventjes gelezen, maar toch wel anders. Maar... ja, over het algemeen gewoon super tof, hè. En ja, ik heb jouw boek ook gelezen, hè.

Steff: Ja. (lacht)

Uschi: De online versie dan, of de pdf-versie. Ik ben nog aan het wachten op het echte exemplaar. Maar dat zullen we weleens uitwisselen bij onze eerste optredens.

Steff: Ja, sowieso.

Uschi: Ja, ik vond het heel mooi. Ik vond het echt... ja. Prachtig. Ik wist al dat je een hele goeie dichter was, maar het zijn heel mooie verhalen. Ja. Met een heel heel duidelijk thema ook. Voor mij transformatie. Ik weet niet hoe jij daar- of dat voor jou ook zo is?

Steff: Ja, ik noem het metamorfose inderdaad in de samenvatting van het boek. Maar voor mij is dat zeker het belangrijkste thema, ja. Metamorfose of transformatie en wat daar allemaal bij komt kijken en hoe het je vaak overvalt. En eigenlijk moeten alle personages in het boek op een bepaalde manier gaan leren met die metamorfose om te gaan. En leven-

Uschi: Met die verandering.

Steff: Ja. En die heeft vaak veel impact op hoe ze zich verhouden tot hun omgeving, maar het zijn altijd – niet altijd, trouwens, maar meestal zijn het ook metamorfoses die van binnenuit beginnen. Dus soms is het ook de omgeving die verandert, maar vaker is het een interne transformatie die effect heeft op hun levens.

Uschi: Hm-m. Ja, want in het eerste verhaal ook, staat er iets heel mooi: 'Het is niet het op zijn kop zijn dat duizelig maakt, maar dat achterlijke, koppige brein van mij dat alles naar het oude wil'. Dat vond ik heel mooi, ik denk dat dat inderdaad zo de angst is van mensen voor transformatie, voor verandering. Dat dat dat heel goed uitdrukt, dat mensen gewoon heel graag stabiel blijven en in dezelfde toestand blijven. Dus dat die angst voor verandering, die zit er wel heel hard in bij jou, vind ik, bij al die verhalen.

Steff: Ja, het gaat inderdaad over dat de verandering zelf of de nieuwe status quo is niet angstaanjagend, maar eerder ten opzichte van wat daarvoor was. En dat wennen. Dus ik zou ook zeggen dat het misschien, dat de verhalen zich daar nog meer op richten eigenlijk, op dat punt waar je moet gaan schakelen. Dus waar het nog niet... je hebt nog niet de nieuwe houvast, je hebt nog niet de nieuwe regels die bij die situatie horen. Maar je bent nog bezig met leren: waar haal ik nu mijn houvast uit, welke rituelen vinden hier plaats? Echt een soort tussenfase waar ze zich in bevinden.

Uschi: Ja, mooi.

Steff: Ik heb jouw boek natuurlijk ook gelezen. En uhm... ik wil even zeggen, dat wat ik echt fenomenaal mooi vind aan jouw werk is dat ieder verhaal een soort... heel precies gecomponeerde, gecomponeerd kunstwerk is, of een collage. Bijvoorbeeld in het verhaal 'Spoorloos', waarbij het hoofdpersonage in de trein zit, maar eigenlijk terwijl je leest kom je erachter dat zowel die trein, dat die weer samenhangt met de rest van het plot. Er is een demente moeder, er is een hoofdpersonage wat vaak geen herkenbaar uiterlijk heeft voor andere mensen. En eigenlijk hoe die- alle elementen in jouw verhalen gaan een soort gesprek met elkaar aan om psychologie van een karakter te onderzoeken. En dat vind ik heel knap, dat gebeurt eigenlijk in ieder verhaal en ook tussen de verhalen in nog. En ik vroeg me af: is het... Begint zo'n verhaal voor jou ergens specifiek, dus bijvoorbeeld bij een personage of bij de omgeving of bij een gebeurtenis? Of loopt dat allemaal een beetje door elkaar heen?

Uschi: Ik denk dat er altijd wel... ten eerste bedankt Steff, om mijn verhalen zo zorgvuldig te lezen. En ja, ik herken dat zeker wat je zegt. Ik denk dat ik het... allé, wat ik heel graag doe is de psychologie van een personage uitdiepen, maar aan de hand van heel veel verschillende elementen. En een soort echo creëren en iets dat elkaar versterkt. En dat daardoor de betekenis des te harder binnenkomt. Dus ja, dat is super fijn om te horen dat je dat oppikt. Ja, en bijvoorbeeld in 'Spoorloos' inderdaad denk ik dat ik ben begonnen bij een gevoel, en dat is heel vaak zo, terwijl ik mezelf niet per se als een heel gevoelsmatig persoon – allé, ook, maar ik ben ook heel rationeel. Maar mijn verhalen beginnen vaak bij een sfeer ofzo, bij een gevoel. En mijn gevoel bij 'Spoorloos' was... een verhaal in een verhaal, of een soort reis in een... in een reis (lacht). Ja, dat is... dus het feit, die coupé, zo zitten in een trein die beweegt en eigenlijk denken aan een statisch moment, dat was wel een statische situatie. En hoe kan ik dat neerschrijven zodat het wel leesbaar is en volgbaar, maar ook wel ergens een gevoel oproept. En ik denk dat die trein voor mij een soort van het leven moet voorstellen en die inwisselbaarheid van een persoon. Wat is persoonlijkheid? Wat is... ja, wat maakt iemand anders dan iemand anders, en is dat eigenlijk wel zo? Zo die illusie van persoonlijkheid een beetje, dat daar wel heel hard mee speelt. En natuurlijk ga je ook elementen uit je eigen leven – mijn grootmoeder die is gestorven aan dementie en ik zat ook vaak op de trein naar Antwerpen om haar te bezoeken. Dus dat was ook wel een element dat dat verhaal heeft geïnspireerd, maar dan begint alles een beetje door elkaar te lopen (lachje) en ik denk dat dat bij jou ook wel zo is. Dat er heel veel elementen uit je eigen leven weerklinken in de verhalen, waardoor er een soort waarheid ontstaat die misschien zelfs sterker is- allé, voor mij soms sterker aanvoelt dan de echte situatie. Terwijl aan de oppervlakte de structuur misschien, ja, juist echt fictie is hè, geen waarheid is. Maar zo wat daaronder ligt... Ja, kan soms echter voelen dan wat er echt gebeurt. Is dat bij jou verhaal, want ik heb wel het gevoel bij jou dat er veel van jou – ja, ik ken jou ook natuurlijk – dat er

heel veel van jezelf ook in je verhalen zit, bepaalde elementen. Maar dat je dan wel, nou dat vind ik in jouw verhalen echt fantastisch, echt durft weggaa te n van realiteit en dat fantastische gebruiken om iets duidelijk te maken. En dat ook echt durven doen, gewoon, ontstaat er ergens een gat in een huis, dat is mijn lievelingsverhaal, 'De rafelrand'. Ja, fantastisch. En dat deed echt veel met mij emotioneel, terwijl dat een situatie is natuurlijk die niet echt kan gebeuren- of... ja. Maar vertel jij anders zelf een beetje over dat verhaal of hoe dat met jouw leven... contact houdt ofzo?

Steff: Ik vond dat wel heel mooi wat je zegt, want dat herken ik heel erg. Dat eigenlijk... het is niet per se dat de verhalen daar beginnen, maar ik heb wel vaak het gevoel dat als ik ze uiteindelijk lees, mijn eigen werk en mijn eigen boek ook nu, dan voel ik dat de gevoelens van de hoofdpersonages heel erg, misschien zelfs soms een op een, samenkomen met mijn eigen gevoelens of gevoelswereld. Terwijl wat zij meemaken ligt eigenlijk vrij ver af van wat ik meemaak, soms. Dat vind ik denk ik ook zo leuk aan het schrijven, is dat je de personages kan nemen en je kan ze bijvoorbeeld een eigenschap geven van jezelf of een gevoel van jezelf onderzoeken, maar je kan het extrapoleren. Dus je kan het veel groter maken, je kan die personages ook in een wereld zetten die hun nog veel meer uitdaagt dan misschien de wereld jou uitdaagt. Of ze in een veel claustrofobischere situatie plaatsen, waardoor ze misschien ook bepaald gedrag gaan vertonen of moeten gaan vertonen. Dus dat... herken ik heel erg-

Uschi: Ja. Tot de spits drijven.

Steff: Ja. Ik denk dat ik dat heel leuk vind van het schrijven van verhalen met een plot ook, is dat je echt kan bedenken: oké, ik ga dit paadje eens aflopen met dit personages. Dus het verhaal waar jij het nu over hebt is 'De rafelrand', daarbij komt een personage in de stad te wonen en die is op dat moment al, je zou kunnen zeggen, een beetje in een fragiele staat. Maar die heeft zich heel erg voorgenomen om het vanaf dan anders te doen en zelf op te lossen. Maar dan... komt ze erachter dat het huis waar ze in is gaan wonen een heleboel gebreken vertoont. Dat haar huisgenoten ook in een kwetsbare staat van zijn verkeren, zowel economisch als mentaal. En dan verschijnt er ook nog een gat in het huis, wat hongerig is en gevoed wil worden.

Uschi: Wat wilt van haar, ja.

Steff: En iets wilt van haar. En waar zij zich dan heel erg intensief mee gaat bezighouden en daardoor eigenlijk niet ziet, een andere situatie die op haar afkomt, een andere die haar tot verandering dwingt, niet ziet aankomen.

Uschi: Ja, het deed mij echt heel hard denken aan een soort mentale stilstand. Door afleiding te zoeken bij iets anders of bij een ander verlangen, een verlangen dat extern wordt opgelicht, zoals dat gaat, dat heel hongerig is. En daardoor eigenlijk mentaal blijven stilstaan en niet naar jezelf kijken.

Steff: Ja, dus ik denk dat zo'n, dat gebruik van dat fantastische of bijvoorbeeld dat gat in dit verhaal dan ook een manier is om iets uit te drukken of die metafoor staat voor wat jij misschien nu ook zegt, een soort mentale stilstand. En die haar... inderdaad dwingt om bezig te blijven met een soort futiele actie, namelijk het voeden van dat gat, wat natuurlijk

eigenlijk helemaal geen zin heeft, maar het geeft haar wel houvast op dat moment. En ik denk dat ik dat in dat verhaal ook interessant vind om te onderzoeken, waar mensen naar grijpen of wat ze vastpakken als ze eigenlijk op een bepaald moment geen houvast meer hebben. En ik kon ook... ik weet niet of dit helemaal klopt, maar ik had ook het gevoel dat daar een linkje zit naar jouw werk, want ik zag natuurlijk ook wel overeenkomsten tussen jouw chapbook en mijn chapbook. Maar in jouw verhalen zitten ook best wel veel personages die ergens heel intensief, heel obsessief soms, naar iets buiten zichzelf gaan kijken of zich ergens mee gaan bezighouden, zodat ze niet bepaalde elementen van zichzelf onder ogen hoeven komen. Dus er is een personage die geobsedeerd is met zijn buurvrouw... er is een personage wat het uitmaakt met zijn partner om zichzelf niet te hoeven zien, of zijn eigen gedrag niet onder ogen hoeft te komen. En zo zijn er eigenlijk in heel veel verhalen zo wat elementen. Er is ook veel alcohol om een soort weg te komen van het zelf. En ik vroeg me af: wat fascineert jou daar zo aan? Of waarom wil je daar graag over schrijven?

Uschi: Ja. Er zijn inderdaad veel elementen in mijn verhalen ook die afleiding bezorgen. Alcohol, seks, maar ook relaties, kinderen, huizen. Eigenlijk alles waar mensen zich mee bezighouden en daaronder, ja, reken ik ook schrijven (lacht) en kunst maken. En het is eigenlijk een soort afleiding voor de grote existentiële angst die we eigenlijk allemaal ergens voelen. En dat is denk ik onvermijdelijk, dat we die, ja, die vragen hebben en ons bezighouden met andere dingen. Want als we ons alleen maar bezig zouden houden met essentie en waarom we hier zijn en wat de zinvolheid is van een bestaan, dan denk ik dat we allemaal gek zouden worden. Maar het fascineert mij wel hoe mensen die afleiding zoeken en hoe mensen waarde vinden in die afleiding en in hun leven. En ook inderdaad... dat kan goed lopen, maar dat kan ook mislopen, inderdaad. Als je de afleiding in iets verkeerd zoekt of verkeerde conclusies trekt, bijvoorbeeld over mensen in je omgeving, bijvoorbeeld die buurvrouw die dan eigenlijk volledig, ja... gedemoniseerd wordt, letterlijk, door het hoofdpersonage. En ja, ik denk dat het veel makkelijker is om naar anderen te kijken, wat we als schrijver natuurlijk ook heel graag doen, dan naar jezelf. En dat fascineert mij gewoon heel erg. En hoe je daar misschien als schrijver aan kunt proberen ontsnappen ofzo. En ja... ik zie ook wel inderdaad de gelijkenissen en dat maakt mij wel blij. Ik denk dat we wel elkaar ergens ook hebben gevonden in die zoektocht ofzo, of in dat zoekend schrijven, en daar hou ik wel ook enorm van in jouw verhalen. En ik... ook iets dat mij nog opviel dat ons ook wel verbindt, zo jouw laatste verhaal, zeg de titel nog eens van het laatste...?

Steff: 'No real Tony'.

Uschi: 'No real Tony', ja, dat is de titel. Uhm... ja, ik wil het plot niet weggeven, maar ik heb daarvan meegenomen dat verschillende personages binnen één mens, of verschillende mensen binnen één mens, kunnen bestaan. En dat deed me ook wel denken aan mijn werk. Ik denk dat ik dat anders uitdruk, meer met contrasterende gedragingen. Mijn eigen personages zeggen een ding, ze doen iets anders, ze zeggen daarna iets compleet anders. Ik geloof ook echt wel dat mensen gewoon vol van tegenstellingen zitten, maar hoe zie jij dat? Was dat de bedoeling van dat verhaal of zat daar nog iets anders achter, of...?

Steff: Ja, het is heel grappig, want ik moet zeggen dat dat... ik heb- eigenlijk zijn veel van de verhalen begonnen vanuit een heel simpel idee, met een fantastisch element. Dus dat

verhaal, 'No real Tony', is eigenlijk begonnen met de premisse: stel dat er een personage is wat zich heel de tijd opsplijt en dan zichzelf tegenkomt. Maar die splitsingen, dus die gesplitste Tony's, die misdragen zich, of die schoppen alles in de war. En wat zou er dan gebeuren? Eigenlijk is dat de vraag die ik mezelf heel vaak heb gesteld bij de verhalen. Dus ik had een premisse, zoals deze, of bij een ander verhaal was dat: stel dat voor iemand... de wereld is omgedraaid, letterlijk, wat gebeurt er dan? Dus bij 'No real Tony' was ik eigenlijk nog veel meer bezig met de gevolgen onderzoeken van die verandering of die metamorfose. En ik vind het wel leuk dat jij het inderdaad heel erg leest als: er bestaan verschillende mensen in een iemand. En ik denk dat dat... ik denk zeker dat dat een interpretatie is... het zijn veelal onderdrukte versies van dat personage, kan ik me voorstellen. Maar tegelijkertijd vind ik het soms ook jammer om het zo... zo uit te leggen, ofzo. Er zit iets in mij wat een beetje weerstand heeft tegen het psychologiseren van sommige van de personages, omdat ik merkte dat ik juist die premises bedacht zodat ik niet zo diep in de psychologie hoefde te duiken van de personages. Er was iets wat gewoon, wat ik daarin niet wilde onderzoeken. Ik wilde onderzoeken: wat gebeurt er als deze metamorfose plaatsvindt met het karakter, en minder waarom gebeurt dit, denk ik.

Uschi: Ja, ja. En ik denk dat we daarin verschillen. Dat denk ik. Ik denk dat mijn insteek totaal anders is. En ik denk dat dat alle twee even waardevol is, een andere manier van iets aan te pakken, maar het is wel heel interessant. Ik denk dat daarom ook mijn vraag dan direct zo gaat van: ja, is dat meer... – dat is hoe dat ik denk. Maar ik vind het super interessant en ik denk dat je dat ook wel merkt als ik uw verhalen lees, dat het inderdaad vertrekt vanuit de situatie, vertrekt vanuit wat er gebeurt, en dan dat ook wel kan loslaten wat er dan... waarom, of alles weg verklaren. Dat dat inderdaad-

Steff: Ja, het is wel belangrijk, maar ik denk dat ik hoop dat er... dat dat iets is wat je dan als lezer nog mag invullen, of dat dat iets is waar je zelf, ja, invulling aan mag geven.

Uschi: Ja, en dat heb ik gedaan. Dat is fijn.

Steff: Ik ben eigenlijk zelf bij het schrijven van het chapbook niet zo veel bezig denk ik met... de lezer. Misschien klinkt dat raar om te zeggen, maar nee, daar ben ik eigenlijk niet zoveel mee bezig geweest. En hoe is dat eigenlijk voor jou, Uschi, met het schrijven van zo'n chapbook? Ben jij dan... sowieso zijn we er allebei het afgelopen jaar heel intensief mee bezig geweest, en volgens mij jij daarvoor ook nog. Ja, hoe ging dat en ben je daarin dan ook heel erg bezig met het feit dat dat er nu dus is? Of kon je je daarin ook veel meer focussen op het kleiner maken voor jezelf?

Uschi: Ik denk dat ik bij het maken echt heel... heel gefocust was op wat ik wou maken en wat ik wou schrijven. En ik had een paar verhalen geschreven, gewoon over dingen die mij bezighielden en ineens besepte ik na drie verhalen of vier verhalen van: oh, ik ben eigenlijk de hele tijd over hetzelfde aan het schrijven, ook al aan de oppervlakte niet, maar er zit hetzelfde onder. En toen had ik echt dat idee vast voor die chapbook. En dan denk ik dat ik niet bezig ben geweest met de lezer, tot het moment, denk ik, dat ik alle verhalen had en dan dacht ik wel: oké, fantastisch. En dan ben ik wel mij beginnen proberen verplaatsen, dat ging ook wel onbewust, maar van: oké, hoe leest iemand dit? Want ik zit natuurlijk in mijn eigen hoofd en ik zie al die lijntjes en ik zie al die... die herhalingen, die echo's, wat er allemaal onder de oppervlakte beweegt. Maar hoe kan ik het duidelijk maken, of duidelijker maken,

aan lezers? En dan denk ik wel dat ik een aantal, ja, toch wel een aantal aanpassingen heb gemaakt en ben beginnen herschrijven, ook niet extreem veel veranderd of zo, maar wel kleine subtiele zaken die voor mij wel de boodschap helder kregen en die wel met de communicatie met de lezer een beetje meer aansluiting vonden. Maar op zich denk ik dat ik nu nog altijd, zelfs nu het boek er is en niemand anders heeft het, maar dat ik nog altijd meer aan mezelf denk (lacht) dan aan wie het allemaal gaat lezen. En ik denk dat dat wel een beetje eigen is aan een schrijver. Ik denk dat, ja, dat een schrijver toch ook wel vaak voor zichzelf schrijft, ofzo, of toch voor een soort, voor het boek, ofzo. Het boek als geheel, voor het boek als object, voor het... ja. Maar wat niet wilt zeggen dat ik niet heel graag heb dat mensen het lezen en heel benieuwd ben naar reacties en naar interpretaties, maar ik denk dat het toch belangrijk is om echt voor uzelf te schrijven. En bij u?

Steff: Ja, want je had natuurlijk wel.. ik wilde nog vragen, je had natuurlijk wel twee meelezers, net als ik, namelijk Stefanie en Willem, die met jou meelazen. En ik vroeg me af of dat, hoe dat proces met hun verliep. Want zij waren natuurlijk wel degenen die iedere keer al meelazen, dus buiten jouw hoofd.

Uschi: Ja? Dat is grappig dat je daarnaar vraagt-

Steff: Wil je daar iets over delen?

Uschi: Dat was ook sowieso een fantastisch proces. Met Stefanie Liebreks en Willem Claessens. Maar ik heb dat niet echt gezien als lezers, oké, dat is echt raar (lacht), dat klinkt raar. Dat was meer een soort... uhm... ja, dat waren radertjes in een proces ofzo (lachend), niet dat dat geen mensen zijn, maar ik voelde dat meer als deel van mijn eigen proces dan per se lezers. Nu ik er nu zo over denk. Hoe was dat bij jou?

Steff: Ja, ik denk dat ik ze wel... ik heb samengewerkt- Dennis Gaens en Nikki Dekker hebben meegelezen bij mij. En ik denk, uhm... dat ik ze wel als lezers- ze waren natuurlijk lezers in dat opzicht dat ze als je rare gedachtenkronkels in een boek stopt, is het natuurlijk een soort test of dat iets is- een soort check of andere mensen dat ook kunnen begrijpen of voelen op die manier. Ja, dus een soort, inderdaad een soort test, een binnenwereld testen aan een buitenwereld. En dat was verder heel prettig ook, hoor, en heel... maar soms kreeg ik dan wel inzicht in dat ik bijvoorbeeld zelf heel duidelijk het idee heb dat ik een situatie heb geschetst of een setting of een locatie, maar dat dat eigenlijk meer in mijn hoofd nog zat dan in de taal zelf, bijvoorbeeld.

Uschi: Hm-m, ja. En dan wel goed kunnen schaven en dingen bijvoegen om het beter te maken, aan de hand van feedback.

Steff: Zeker.

Uschi: Ja, ik ook, hoor, zeker, heel veel aan gehad. Heel goeie begeleiding. Maar ik denk dat het zo'n goeie begeleiding was dat het bijna niet voelde als begeleiding (lacht). Nee, dat is raar om te zeggen, maar ik denk dat het zo, dat zij mij zo serieus namen en zo hard geloofden in mij ofzo, dat het ergens voelde als een soort... ja, tweede stem in mezelf- allé, iets inderdaad dat weinig extern was, en dat meer een groot proces was. En ik denk dat dat meer zo voelt voor mij.

Steff: En Uschi.

Uschi: Hm-m.

Steff: Jij hebt natuurlijk ook een fulltime baan, volgens mij.

Uschi: (lacht) Dat is vier-vijfde.

Steff: En hoe heb je dat... vier-vijfde. Hoe heb je dat gedaan of hoe ben je dan 's avonds gaan schrijven of in het weekend, of...? Waar heb je-

Uschi: Ja, vooral in het weekend en op mijn vrije dagen. Ik ben niet zo'n avondwerker, ik vind dat heel moeilijk om na zes uur 's avonds iets te doen, dat is echt heel slecht voor een schrijver, dus ik ben echt wel een overdagschrijver. Ja. Gewoon doen, hè, gaan. (lachend) Ik weet het ook niet. Als ik erop terugkijk, weet ik het ook niet. En bij jou? Want jij hebt ook- oké, je hebt dan misschien geen kantoorjob, maar je hebt wel enorm veel projecten, enorm veel optredens. Dus voor jou denk ik dat dat even moeilijk is om tijd te vinden, misschien moeilijker, omdat je dan heel veel literaire projecten hebt.

Steff: Ja, ik kan het niet vergelijken, want ik werk niet op een kantoor of ik heb geen vaste baan. Maar ik denk dat ik er wel achter ben gekomen dat ik het lastig vind om te multitasken (lacht). En vooral als je ook andere schrijfp opdrachten hebt, bijvoorbeeld, dan gaan soms de verhalen of de personages door elkaar heen lopen. En... maar tegelijkertijd heeft het me soms ook geholpen. Als je namelijk vastzit en je gaat dan even iets heel anders doen, maar wel wat ook met schrijven te maken heeft, dan keer je soms terug en dan lukt het ineens wel, of dan kom ik ineens wel verder. Maar ik moet wel zeggen, wat jij nu net zegt over 'hoe heb ik dat nou gedaan' ofzo, ik heb soms het idee dat het nu een beetje voelt als een soort trance waarin ik me heb bevonden het hele jaar... (lacht)

Uschi: (lacht) Ja, inderdaad. Dat, inderdaad.

Steff: Want ik moet nu ook weer dingen doen en schrijven enzo, maar dat gaat helemaal niet zo vlot, en dan denk ik: hè, maar hoe heb ik dat dan gedaan?

Uschi: Ik denk inderdaad dat schrijven echt in de flow komen een beetje een trance is. En, ja, dat vuur zo, dat vuur om dan verder te doen, en om... ja, om toch te blijven gaan, ook al hebt ge geen tijd, ook al zijt ge moe, er is een vuur en die personages leven en die verhalen leven en die wilt ge gewoon op papier krijgen. En je zit daar op een gegeven moment in. En waar dat jij je inspiratie haalt uit andere schrijfprojecten, haal ik inspiratie uit mijn vrienden, mijn collega's, juist mijn job soms, waar je echt dingen mee meemaakt die dan weer vuur geven, dus... inderdaad, ja. Hoe hebben we dat gedaan, Steff?

Steff: Ik weet het ook niet. Uschi, wat ik me nog afvroeg: je chapbook is er nu. Voor jou, in ieder geval, het wordt straks ook gelezen door andere mensen. Heel spannend, denk ik, vind ik in ieder geval. Maar heb jij dan zoiets van: ik wil graag dat mensen dit eruit halen, of... ja?

Uschi: Ik denk dat ik vooral hoop dat het mensen raakt. En dat is misschien een beetje een cliché antwoord, maar ik heb soms als ik een boek lees, dat iets, dat er zo iets in mij vibreert of een soort... ontroering toch plaatsvindt. En dat kan emotioneel zijn, maar dat kan ook intellectueel zijn, of dat er iets duidelijk wordt ofzo, of gewoon zo puur het genot van een goed verhaal te lezen kan ook zo voelen. Dus dat hoop ik echt wel. Dat is ook wel heel spannend, want dat kan ook echt dat uw boek niets doet met iemand, en dat mag ook zeker. Ik denk dat ik nog zenuwachtiger ben voor de performance die we gaan doen (lacht), omdat dat heel-

Steff: Wil je daar iets over vertellen?

Uschi: Sorry?

Steff: Wil je daar iets over vertellen, wat je gaat doen?

Uschi: Ja. Ik heb dus een nieuwe monoloog geschreven, op basis van fragmenten van alle interne monologen van mijn personages. En die wordt eigenlijk gebracht door de schrijver van het boek, ja, dat ben ik, maar dat is eigenlijk ook een van de personages in het boek. Dat is een beetje meta. En er is dan ook een soundscape die door Margot Timmermans is gemaakt, en die gaat eigenlijk in interactie met de monoloog. Dus het is technisch wel ook een uitdaging om het goed te brengen. En ook wel heel persoonlijk, eigenlijk, geworden, (lachend) terwijl ik dacht: het is fictie, maar het is ook, ik speel daar ook wel mee, wat is fictie, wat is autofictie? Waar gaat dit eigenlijk over, wie spreekt er? Dus ja, dat vind ik super spannend, want ik ben niet zo'n performer. Maar ik kijk ook heel hard uit naar jouw performance. En ja, hoe voel jij je, want ja, oké, je hebt nu ook je chapbook daar naast je liggen en dat gaat ook allemaal gelezen worden door vrienden, familie, maar ook onbekenden. Hoe voelt dat voor jou?

Steff: Het voelt een beetje areëel (lacht). Het voelt nog niet helemaal echt. Ja, ik denk dat, eigenlijk. Ik merk ook dat ik me toch probeer er niet te veel mee bezig te houden, want het staat in zo'n groot contrast met de rest van het schrijfproces ofzo. Dus dat vind ik dan wel een vervreemdende ervaring eraan, maar ja, dat zou natuurlijk iedere schrijver zeggen.

Uschi: Ja.

Steff: Maar ik voel me er wel- ik bedoel, ik heb er ook zin in en ik hoop ook heel erg, ik heb deze personages heel graag de wereld in willen schrijven, dus ik hoop- ik wil heel graag dat die personages mensen ontmoeten en dat mensen zich in die personages herkennen of denken: oh, dat personage, over dit personage heb ik nog nooit gelezen, of... dus, ja, ze zijn er ook om te praten met andere mensen.

Uschi: Keimooi. En je performance, heb je daar zenuwen voor? Want jij staat heel vaak op het podium.

Steff: Nou, ik had vannacht echt een koortsdroom over die performance... (lacht)

Uschi: (lacht)

Steff: (lachend) Dus misschien is vandaag de verkeerde dag om ernaar te vragen, maar ik heb dat altijd. Nee, ik heb daar heel veel zin in. En ik werk samen met Abel Enklaar en Marc Alberto en dat is echt heerlijk. En we hebben al wat leuke ontdekkingen gedaan. We gaan het openingsverhaal, 'Wankelen heeft een slechte reputatie', gaan we tot leven wekken, zou je kunnen zeggen, op het podium. Ja, en ik heb er heel veel zin in. Er moet alleen nog wel wat werk gedaan worden (lacht) tot die dag. Maar gelukkig hebben we nog even de tijd.

Uschi: Maar dat kunnen we blijkbaar, hè, werken, want we hebben ookm alle twee enen boek geschreven, dus dat zit goed.

Steff: Woehhh! (lacht)

Uschi: (lachend) Ja.

Steff: Gefeliciteerd, Uschi.

Uschi: Ja, jij ook. Echt waar. Het is echt prachtig geworden. Ook echt een mooie illustraties.

Steff: (door elkaar) Leuk om er zo even- klopt ja, van Carlyn Westerink. Die heeft dat gedaan.

Uschi: Echt mooi, ja.

Steff: Nou, ik vond het echt leuk om er even zo met jou over te praten.

Uschi: Ja, superleuk.

Steff: En hopelijk mag het boek nu een gesprek aangaan met de wereld.

Uschi: Ja, dat zou fantastisch zijn.

Steff: Dankjewel.

Uschi: Jij ook bedankt. Dag!

Steff: Doe!

Voice-over #2: Bedankt voor het luisteren naar deze aflevering van De Grote Beloftes. Nieuwsgierig geworden naar de chapbooks van Uschi en Steff? Beide verhalenbundels zijn te bestellen op shop.wintertuin.nl.

Voice-over: Dit was een podcast van Wintertuin, aangesloten bij De Nieuwe Oost. Volg ons via jouw favoriete podcastapp voor meer podcasts over verhalen, literatuur en schrijven. Tot de volgende keer!